

kandydatów wymagano: co najmniej dziesięcioletniej praktyki w urzędach samorządowych, wykształcenie określono jako fachowe i wiek 30-40 lat. Wpłynęło 28 podań z różnych miejscowości Pomorza, wśród nich były trzy osoby z Gniewu. Po wstępnej selekcji wytypowano trzech kandydatów, z których wybrano burmistrzem Franciszka Bielińskiego, kierownika Rachuby w Gniewie¹⁴. Wojewoda Lamot odmówił jednak zatwierdzenia Bielińskiego, dopiero w czerwcu 1929 r. burmistrzem został wybrany Wacław Golnik¹⁵.

6 X 1929 r. odbyły się kolejne wybory do Rady Miejskiej. Liczba mieszkańców miasta wynosiła wówczas 3.292 osoby, w tym 223 Niemców. Uprawnione do głosowania były 1.842 osoby, udział w głosowaniu wzięło 1.238 osób, co stanowiło 67% ogółu uprawnionych. Wybrano 12 radnych, tym razem głównie ze sfer gospodarczych, w liczbie siedmiu członków Stronnictwa Narodowego i jego sympatyków. Na stanowisko Przewodniczącego Rady wybrano Brunona Ludwiga¹⁶.

Okres rządów burmistrza Wacława Golnika był bardzo trudny, gdyż przypadła na pierwsze lata kryzysu gospodarczego. Chcąc zdobyć źródło finansowania gospodarki miejskiej i zwiększyć liczbę miejsc pracy, utworzył on Gniewską Fabrykę Bekonów SA z ograniczoną odpowiedzialnością, która miała produkować bekonu na eksport do Anglii. Wymagało to rozbudowy rzeźni miejskiej i wiązało się z zaciągnięciem pożyczek. Załamanie koniunktury eksportowej przekreśliło możliwość spłaty zaciągniętych kredytów i zagroziło miastu katastrofą finansową. W sprawozdaniu z lustracji Magistratu i gospodarki miejskiej w Gniewie, przeprowadzonej w dniach 15 IX – 15 X 1931 r., radca wojewódzki w ogólnych uwagach pisał: *Gospodarkę miejską należy ocenić ujemnie w okresie urzędowania burmistrza Golnika, z tego też względu należy dążyć do zmiany na stanowisku burmistrza, tem więcej, że nie cieszy się on zaufaniem korporacji*¹⁷. Pod zarzutem niegospodarności, Wacław Golnik został usunięty ze stanowiska burmistrza Gniewu. Jego miejsce zajął Marian Jabłoński, który był jedynie pełniącym obowiązki burmistrza (p.o.), pozostawał na tym stanowisku bardzo krótko, od października 1932 r. do kwietnia 1933 r. Następnym burmistrzem z wyboru był Antoni Czerwiński, pozostający na tym stanowisku do kwietnia 1934 r. Częste zmiany na stanowisku burmistrza Gniewu wynikały z trudnej sytuacji finansowej miasta i narastających problemów społecznych.

W 1933 r. zaszły zasadnicze zmiany w ustroju samorządu terytorialnego, gdyż została uchwalona ustawa o częściowej zmianie dotychczasowej ustawy pruskiej z 1853 r. Zmiany te weszły w życie w lipcu 1933 r. Nadal liczba rad-

¹⁴ AP Gd., syg. 504, nr 26, Wyciąg z książki protokółów posiedzenia Rady Miejskiej z 23 II 1929 r.

¹⁵ AP Gd., syg. 504, nr 26, Pismo Wojewody Pomorskiego do Magistratu z 30 IV 1929 r.

¹⁶ AP Bydgoszcz, UWP, nr 2343, nr 2344, s. 297.

¹⁷ AP Bydgoszcz, UWP, nr 8997.

nych zależała od liczby mieszkańców miasta. Pozycja burmistrza jako organu wykonawczego uległa wzmocnieniu i została rozszerzona na funkcję zarządzającą. Burmistrz był od tej pory przewodniczącym Rady Miejskiej z głosem decydującym. W myśl nowej ustawy kadencja Magistratu trwała 5 lat, a burmistrza 10 lat. Burmistrza i trzech ławników wybierała Rada Miejska. Stanowili oni kolegium Zarządu Miasta, do zakresu działania którego należało: przygotowywanie spraw na posiedzenia rady, ustalanie planu wykonania budżetu, zaciąganie pożyczek krótkoterminowych, ustalanie sposobu wykonywania uchwał rady. Kompetencje Rady Miejskiej obejmowały: podejmowanie uchwał w sprawach istotnych dla miasta, coroczne uchwalanie budżetu miasta oraz przedsiębiorstw komunalnych, uchwalanie lokalnych podatków, sprzedaży majątku komunalnego oraz dzierżawy, przyznawanie honorowego obywatelstwa, organizowanie uroczystości o szczególnym znaczeniu dla miasta¹⁸. Siedzibą władz miejskich był ratusz. Kolejne wybory do Rady Miejskiej w Gniewie zostały przeprowadzone już zgodnie z nową ustawą. Z chwilą wejścia jej w życie Gniew liczył mniej niż 5 tys. mieszkańców, a więc wybierał nadal 12 radnych. Wybory do Rady Miejskiej odbyły się 26 XI 1933 r. Rada nie wybierała już ze swego grona przewodniczącego, a jego funkcję zgodnie z ustawą pełnił burmistrz¹⁹.

Ostatnim burmistrzem Gniewu był mgr Jerzy Kruszewski, który pełnił tę funkcję do wybuchu II wojny światowej. Na okres jego administrowania Gniewem przypada ożywienie gospodarcze, jakie nastąpiło po światowym kryzysie ekonomicznym. J. Kruszewski był dobrym gospodarzem miasta, wykorzystał sprzyjającą koniunkturę gospodarczą rozwijając inwestycje komunalne, takie jak: budowa sieci kanalizacyjnej, przebudowa ulic. Inicjował też budowę osiedla domków robotniczych. Tego typu prace pozwoliły na zatrudnienie bezrobotnych i znacznie zwiększyły produkcję betoniarni miejskiej.

Ostatnie wybory do Rady Miejskiej Gniewu odbyły się 18 XII 1938 r. Należy podkreślić, że w wyborach samorządowych nie decydowały opcje polityczne, wybierani byli raczej kandydaci, którzy znani byli ze swej działalności społecznej na rzecz środowiska. Wielu z nich pełniło funkcje radnych więcej niż przez jedną kadencję.

¹⁸ Dziennik Ustaw RP, 1933, nr 35, poz. 294.

¹⁹ AP Bydgoszcz, UWP, nr 2357.